

ENPRESEN I+Gko IHARDUERAK EAEn

MIKEL NAVARRO

Euskal Autonomi Elkarteko (EAE) enpresen Ikerketa eta Garapeneko (I+G) iharduerak aztertzerakoan, informazio-iturri estatistikorik osatuena eta fidagarriena, EUSTATEk aurreratuak «Ikerketa Zientifiko eta Garapen Teknologikoko Iharduerari Buruzko Estatistika» dugu. Dena den, aipaturiko ihardueraz informazio gehiago jasotzeko beste zenbait informazio-iturritara ere joko dugu artikulu honetan: Zentro Teknologiko Babestuek, Eusko Jaurlaritzaren Industri Sailak eta CDTIk eskainitako datuetara, alegia. Ikus dezagun EAEko enpresen I+Gko iharduerari buruzko informazio-iturri hauek guztiek ematen dituzten informazioa.

EUSTATEN ESTATISTIKAREN DATU-AZTERKETA

EUSTATen estatistika hau, OCDEk argitaratutako «Frascati-ren eskuliburuan» ezarritako metodologian oinarritzen da. Hori horrela, estatistika horrek kontabilizatutakoa egiazki I+Gko iharduerei legokiekeela pentsa lezake batek. Eta, egia esan, orain dela gutxi arte argitaratu eta erabili izan diren hainbat estatistikarekiko (bereziki Eusko Jaurlaritzaren Industri Sailarenekiko) hobekuntza galanta ekarri dute. Hauetan I+Gko ihardueren barruan kontabilizatzen zena ez zen errealtatean beti I+G izaten, beste zerbait baizik (adib. kalitatea hobetzeko ekintzak).

Hala ere, EUSTATen estatistikaren egileek ez dute enpresek inkestari erantzundakoa zalantzan jartzen enpresa eta enpresa batek esaten badu bere ekintza I+Gkoa dela, aitorpen hori eztabaidatu edo egiaztatu gabe bere hartan onartzen dute. Haatik, enpresek I+Gko iharduerak sustatzeko programetara aurkeztutako proiektuen ebaluazioak ederki asko erakutsi du haiek I+G kontsideratutakoak ez duela behin baino gehiagotan kategoria hori merezi, eta, beraz, enpresen aitorpenak bere hartan hartzeak EUSTATen estatistiken I+G iharduerei buruzko datuak ere zerbait puztuta egotea ekar dezakeela.

Ohar hauek eginda gero, goazen ikustera EUSTATen estatistikak eskaintzen dizkigun datuetatik zer ondorio atera daitezkeen EAeko enpresen I+Gko ihardueraz.

I+GKO IHARDUERETAKO GASTUAREN BANAKETA SEKTOREEN ARTEAN

Lehen laukian ikus daitekeenez, sektore guztien I+Gko gastuaren ehunekoa (BPG) Barne Produktu Gordinaren aldean txikiagoa da EAEn herrialde aurreratuetan baino, EAEn Espainian baino handiagoa bada ere.

Enpresa sektorearen I+Gko gastuaren ehunekoa BPGren aldean apalagoa da, halaber, EAEn herrialde aurreratuetan baino. Esan behar da, ordea, herri aurreratuaren indizetik EAE-ren indizera dagoen aldea txikiagoa dela enpresa-sekto-

rean, sektore guztien kasuan baino. Hau da, I+Gko gastuan enpresa-sektoreak protagonismo handiagoa du EAEn beste herrialdeetan baino.

Alde batetik, hori positibotzat jo daiteke, zeren eta horrek adieraz baitezake EAEn egindako I+G gure produkzio-sistemaren beharriaz lotuago dagoela. Baina bestetik, enpresa-sektorearen protagonismo hori zor dakieke gure Unibertsitateak ikerketa-alorrean duen funtzionamendu txarrari, Administrazio Zentralak sortutako organismo publiko gehienak EAEz kanpo egoteari eta EAeko zentro teknologiko babestuak enpresa-sektorean kontabilizatzeko hartu den erabakiari.

I+G EGIN DUTEN ENPRESEN KOPURUA

Bigarren laukian ohar daitekeenez, I+G egin duten enpresak 429 dira: 4 nekazaritza-arrantzakoak, 360 industriakoak eta 65 zerbitzuetakoak. Kopuru horri buruz bi gauza esan liteke:

- bateko, I+G egin duten enpresen kopurua apala dela ekonomian dauden enpresa guztien zenbatekoarekin alderatzen badugu (enpresa industrialen kasuan, lehengoak ez dira enpresa guztien %4ra ere iristen);
- besteko, gure Autonomi Elkartearen teknologi egoera ezagututa, ez dirudiela inondik ere EAEn 200 enpresa baino gehiago gauza denik egiazko I+G egiteko, eta, beraz, EUSTATen estatistika EAeko enpresen I+Gko iharduera-maila puzten ari dela.

I+G EGIN DUTEN ENPRESEN ETA IKERTALDEEN TAMAINA

Daukaten enplegua kontuan hartzen badugu eta EAeko gainerako enpresekin alderatzen baditugu, I+G egiten duten euskal enpresak ertain-handiak direla esan genezake. Eta, o robat, enpresa horietan I+Gko ihardueretan ari diren lan-taldeak gehienetan txikiak direla esan liteke.

Ikertaldeen txikitutasunak eragin negatiboa dauka, noski, ikerlanen eraginkortasunean. Halaxe gertatzen da, bederen,

Espanian, aditu askoren ustez. Eta hori han horrela baldin bada, antzeko gauza bat gertatuko da EAEn; izan ere EAeko enpresen ikertaldeak Espainiakoarenak baino txikiagoak dira batezbeste (ikus 3. laukia).

I+GKO IHARDUERETAN EGINDAKO AHALEGIN ABSOLUTUA

I+Gko ihardueretan enpresek egindako murru-barneko gastu guztitik bi heren, gutxi gorabehera, industriari dagokio eta beste herena zerbitzuei. Laugarren laukian ikus daitekeenez, bere gastuagatik nabarmentzen diren sektoreak honako hauek dira: Hezkuntza eta ikerketa eta Enpresentzako zerbitzu eta bestelakoak, zerbitzuetan¹; eta Makineria eta material elektrikoa, Material elektronikoa, Kimika, Makina erreminta, Garraio-materiala eta Bestelako makineria, industrian. Aipatutako zortzi sektoretan biltzen da enpresek egindako gastu guztiaren hiru laurdenak baino gehiago.

Enpresen I+Gko gastuaren kontzentrazio sektoriala ez da EAeri bakarrik dagokion gauza; laugarren laukian ikus daitekeenez, Espainian ere gertatzen da. EAEn enpresen I+Gko gastuaren kontzentrazio sektorialaren berezitasuna bere mailan baino, bere sektore-banaketan datza: zerbitzuei dagokien ehuneko askoz handiagoa da EAEn Espainian baino; eta, industriari dagokionez, Kimika, Material elektronikoa eta Garraio-materiala ren ehunekoak apalagoak dira eta Produktu metalikoen erakuntza eta Makina erremintarenak, handiagoak. Azken buruan hori lotuta dago, alde batetik, gure industriaren espezializazio produktiboarekin; eta, bestetik, EAEn zentro teknologikoen izan duten garapenarekin. Azken hauek izan duten ezohizko garapena EAeko Unibertsitateak eta Ikerketako Organismo Publikoek produkzio-sistemaren eskakizunei erantzuteko erakutsi duten ezintasunari zor zaio, besteak beste.

Derragun azkenik —enpresen I+Gko gastuaren kontzentrazio sektorialaren azterketa bukatzeko—, EAeko enpresen I+Gko iharduera sektore tradizionaletan zentratua dagoela, bereziki, eta puntako edo teknologi maila aurreratuko sektoreei dagokien ehuneko EAEn OCDEko herrialdeetan baino askoz txikiagoa dela. (Ikus 5. laukia)

I+GKO IHARDUERETAN EGINDAKO AHALEGIN ERLATIBOA

Gorago azaldu denez, enpresa-sektorea ren murrubarneko I+Gko gastuaren ehunekoak BPGren aldean txikiagoa da EAEn, herri aurreratuetan baino: zerbait txikiagoa EEerekiko eta dexente txikiagoa EEBB, Japonia edo Alemaniarekiko.

Bigarren laukian agertzen zenez, EAeko sektoreen artean ezberdintasun handiak daude murrubarneko I+Gko gastuen ehunekoetan Balio Erantsi Gordinaren aldean, edota D.O.B.n I+Gra dedikaturiko pertsonalaren ehunekoetan sektoreko pertsonal guztiaren aldean. Ahalegin erlatiborik handiena egiten duten sektoreak Makina erreminta, Makineria eta material elektriko eta elektroniko eta Kimika dira.

ENPRESEN I+GKO IHARDUEREN FINANTZABIDEAK

Murrubarneko I+Gko gastua baliabide bereki edo propioez finantzatzen da industriaren kasuan, eta besteren baliabidez zerbitzuen kasuan (ikus 6. laukia). Hori gertatzen da, alde batetik, zerbitzu-sektoreko enpresak hein batean bere zerbitzu teknologikoak enpresa industrialei saltzetik bizi direlako; eta bestetik, Administrazioak zerbitzu-sektorean dauden zentro teknologikoen I+Gko iharduerak proportzio handiagoan finantzatzen dituelako, enpresa industrialenak baino. Izan ere, Administrazioaren ustez, zentro teknologiko babestu eta sektorialetan emandako aurrerapen teknologikoak gero enpresa industrialetara transferituko dira, azken hauek haiekin izaten dituzten harremani esker.

Inoren fondoez finantzaturiko industriaren I+Gko gastuaren ehunekoak, txikia izateaz gainera, oso ezberdina da sektore batzuetatik besteetara: adib. %0,4 da Janari-industrian eta %31,1 Energia. Finantzapenean dauden ezberdintasun horiek ez dute zerikusi handirik sektore bakoitzean I+Gko ihardueretan egindako ahalegin erlatiboarekin. Esate baterako, besteren finantzapen handia duten sektoreen artean badaude bai I+Gko ihardueretan ahalegin erlatibo handia egin duten sektoreak (adib. Makina erreminta eta Makineria eta material elektriko eta elektroniko) eta bai ahalegin txikia egin dutenak ere (Erakuntza metalikoak, Energia eta ura...)

Inoren fondoen jatorriari dagokionez, 7. laukiak erakusten digu besteren fondo gehienak Administrazioetik datozela, zerbitzu-sektorean izan ezik. Azken honen kasuan gogoratu behar da, zentro teknologikoak eta enpresentzako zerbitzuak bere teknologi zerbitzuak enpresei saltzetik bizi direla neurri handi batean. Hala ere, kontuan hartu behar da, orobat, enpresa batek zentro teknologikoekin kontratu bat sinatzen duenean askotan enpresa horrek, zerbitzu teknologiko hori erosteko, Administrazioetik laguntza bat jasoko duela, hemen kontabilitzatuta ez dagoena; eta beraz, horrela, zeharbidez—hots, enpresak zentroari ordaindutako kopuruaren bidez—, zentro teknologikoak ere Administrazioaren laguntza jasotzen duela.

Administrazioetik etorritako finantzapenez, 8. laukiak datu harrigarri bat agertzen digu: I+Gko iharduerak bultzatzeko Administrazioak eratutako programetatik enpresek diru ugari eta erraz lor dezaketelako imajina badago ere, I+Gko iharduera izan duten enpresa guztietatik ia erdiak (%47) ez du laguntza publikorik jaso bere gastua finantzatzeko. Agian hori gertatzen da Bruselas eta Madrilgo laguntza-programek, urruti gelditzeaz aparte, maila teknologiko altua eta paper-betetze asko eskatzen dutelako; eta EAEko erakundeek, proiektu bakoitzeko eman ohi duten laguntza urriagatik, zenbait enpresak eskusartze publiko, informazio-emate eta tramitazio burokratiko egitearen kontra duen jarrera aldatzeko gauza izan ez direlako.

Administrazioak emandako laguntzekin jarraituz, 7. laukiak erakusten du Administrazio Autonomoak eta Zentralak antzeko finantzapena eman dietela EAEko enpresa-sektoreari (lehenengo arria pixka bat handiagoa da bigarren arria baino). Komeni da esatea laguntza horien barruan EUSTATEk ez dituela kontabilizatzen Madrilgo CDTIk ematen dituen kreditu bigunak edota interesgabeak. EEEko erakundeek laguntza publikoak neurtu edo zenbartzeko egiten duten bezala geuk ere egingo bagenu, eta beraz, kreditu horiek zer-nolako subentzio garbi baliokidea suposatzen duten kalkulatu ondoren EUSTATEk eskaintako kopuruari gehituko bagenio, Administrazio Zentralak emandako finantzapena Administrazio Autonomoaren

baino handiagoa izan dela irtengo litzateke. Eta azpimarratu nahi dugu EAEn enpresen I+Gko ihardueren finantzapenean Administrazio Zentralak duen paper behinen hori, hainbat idazlanen bitartez alderantzizko ideia zabaldu izan baita.

Zazpigarren laukian ikus daiteke, era berean, Administrazio Autonomoak eta Zentralak guztira finantzapen antzekoa eskaini arren, lehenengoak bere laguntzak bigarrenak baino enpresa-kopuru handiagoaren artean banatzen dituela. Hots, Administrazio Autonomoak enpresa bakoitzari laguntza-kopuru txikiagoa ematen dio, Administrazio Zentralak baino. Hori oso garbi azaltzen du 8. laukiak: Administrazio Autonomoak askoz enpresa gehiagotara hedatzen ditu bere laguntza-programak eta, Administrazio Zentralaren programen aldean, programa horietara enpresa txiki gehiago hurbiltzen da.

Hau da, Administrazio Zentralaren programek enpresen proiektuei maila teknologiko eta tramitazio zorrotzagoak eskatzen dietenez gero, EAEn enpresa gutxiagok jo ahal izan du haietara, eta haietara jotzen dutenen artean enpresa ertain eta handiak dira nagusi; baina, bestalde, bai proiektu horiek tamaina handiagoa izaten dutelako eta baita Administrazioak proiektuaren aurrekontuarekiko finantzapen handiagoa ematen dutelako ere, enpresa bakoitzak jaso ohi duen laguntza handiagoa izaten da. Administrazio Autonomoaren programek, ostera, galdakizun teknologiko eta administratibo gutxiago dute, eskuragarriagoak eta hurbilagoak gertatzen zaizkie bertako enpresa txiki eta ertainei, eta teknologia berrien sorkuntza sustatzea eta teknologi aukeraketa baino «ereintza» politika dute helburu.

Zenbaiten ustez, Administrazio Autonomoaren jokabide hori positiboa da. Buesak (1992), adibidez, Administrazio Zentralak ezarritako lehentasun teknologiko eta sektorialak gogor kritikatzeko, bai lehentasunak ezartzearen kontra dagoelako eta bai ezarritako lehentasunak Espainiako produktio-sistemaren beharrezanekin bat ez datozela uste dutelako. Gainera, berak egindako ikerketan ikusi du, Administrazio Zentralak ezarritako lehentasunak gero mimetikoki Autonomi Elkarteek eta Administrazio Lokalek ere bere egiten dituztela.

Buesaren ikerketaren arabera, EAE da mimetismo horretan erortzen ez den Autonomi Elkarte bakarra, berak positibo irizten diona. Gehientzat, ordea, baliabideak urriak dira eta, beraz, ondo aukeratu behar da non inbertitu edo zer bultzatu. «Denentzako kafea» politikak ondorio on gutxi dakar. Teknologi politikan estrategia eta lehentasunek egon behar dute; eta estrategia eta lehentasun horiek, besteak beste, produkzio-sistemaren premia teknologikoak aintzat hartuz ezarri behar dira.

Azkenik, enpresen I+Gko gastua besteren fondoez nola finantzatzen den analisia amaitzeko, 7. eta 8. laukiek erakusten digute EEEren programen laguntzez EAEko oso enpresa gutxi (20 denera) baliatzen dela, eta EAEko enpresetara datozen fondoak, handiak ez izateaz gainera, neurri handi batean zentro teknologikoetara doazela.

ENPRESEN I+GKO IHARDUERAK IZANDAKO EBOLUZIOA

EUSTATEk hiru urtetarako bakarrik argitaratu ditu datuak: 1989-91 urteetarako, alegia (ikus 9. laukia). Urte gutxi horietan enpresen I+Gko iharduerak izan duten eboluzioa positiboa izan dela dirudi gainbegiratu batean: I+G egin duten enpresen kopurua eta enpresen murrubarneko I+Gko gastua handituz joan dira. Dena den, gastuaren eboluzioa pezeta arruntetan neurtu beharrean, pezeta konstantetan neurtuko bagenu, hazkundea ez dela hain handia izan ohartuko ginateke (batez ere industrian). Bestalde, kezkarria da D.O.B.ko pertsonalaren hazkunde-eza eta berari lotua dagoen ikertalde batezbesteko tamainaren gutxipena; izan ere, gutxipen horrek ikerketaren eraginkortasunean ondorio negatiboak izan litzake.

Nahiz eta enpresa batek I+G egin, batzuetan gertatzen da, hainbat arrazoiengatik (gidazerrendan sartua ez egoteagatik edota hari bidalitako inkestari erantzun nahi ez izateagatik, esaterako), estatistiketan jasota ez egotea; eta urte batez geroztik, estatistikan emandako hobekuntzengatik, jasota agertzea. Fenomeno hori EUSTATEn estatistikan ere ematen dela uste dugu, zer neurritan ez badakigu ere. Beraz, EAEko enpresen I+Gko ihardueretan lehen agertutako hazkundearen zati bat ere

zor lekiok estatistikan egondako hobekuntzari, eta ez enpresen I+Gko ihardueren hazkundeari.²

BESTE ZENBAIT ESTATISTIKAREN DATU-AZTERKETA

Atal honetan aztertuko ditugu, enpresen I+Gko iharduerari buruz informazioa eskaintzen duten beste zenbait estatistikaren datuak, hala nola EITerenak (zentro teknologiko babestuei buruzkoak), Eusko Jaurlaritzaren Industri Sailarenak (bere programetara jo duten enpresei buruzkoak, zentro teknologiko babestuak kenduta) eta CDTirenak (bere programetara jo duten enpresei buruzkoak).

Datu hauek aintzakotzat hartzeko, honako arrazoiak aipa litezke: 1) orain dela gutxi arte, hauek ziren eskura zeuden datu bakarrak eta, beraz, orain arteko literaturan gehienbat erabiltzen zirenak; alde horretatik, datu hauek kontuan hartuz segida ematen diegu orain arteko azterketei; 2) enpresen I+Gko iharduerak izan duten eboluzioa aztertzeko informazio-iturri bakarra dira datu hauek; gainera, eboluzioaren azterketa, 1989 baino lehen jazotakoaz ezezik, 1992an gertatutakoaz ere osatzen da; eta 3) EAEko enpresen I+Gko ihardueran eragin handia duten hainbat erakunderen eginkizuna hobeki ezagutzeko aukera ematen digute.

ZENTRO TEKNOLOGIKO BABESTUAK (ZTB)

ZTBren gastu arrunten aurrekontuetan 1980ko hamarkadaren hasieratik ematen ari zen hazkunde bizia 1992an gelditu zen. Inbertsioan —inguruabarrean egondako aldatetaz azkarago eta bortizkiago isladatzen dituen aldagaia— 1992ko inflexio edo makurgunea are agerikoagoa izan zen: inbertsioaren gutxipena nabarmena da, pezeta korrontetan zein konstantetan.

Hori lotuta dago —esan beharrik ez— ekonomian bizi den kinka larriarekin. Diru-estuasunak hasten direnean, enpresek gastuak murrizteari ekiten diote eta, nahiz eta haien geroko lehiakortasun eta bideragarritasunerako teknologia oso garrantzitsua izan, moztu erraza denez gero, sarritan lehenengo gastu-

-murrizketak I+Gko ihardueretan egin ohi dituzte. Hori horrela, industri enpresei zerbitzu teknologikoak saltzetik zentro teknologikoek eskuratzen dituzten fondoak gutxitu edo estankatu egiten dira.

Dena den, ZTBren hazkundearen 1992ko inflexio edo makur-gunea aurreko parrafoan azaldutakoari baino, Eusko Jaurlaritzaren Industri Sailak zentro hauen proiektu orokorrak finantzatzeko eman ohi zituen laguntzen murrizketari zor izan zaio. Proiektu orokorreatik sarre ren ehunekoa ZTBren aurrekontuen aldean 1986az geroztik gutxituz bazetorren ere, pezeta konstantetan mantendu egin ziren 1991 arte. Baina 1992. urtean, bapatean, proiektu orokorreatik sarrerak nabarmen erori ziren, pezeta korrante zein konstantetan. Murrizketa hori zuzitzeko asmoz, Eusko Jaurlaritzak adierazi zuen behin-behineko neurria zela, «3R Plana» finantzatu beharrik sortarazitakoa.

Aurten, Eusko Jaurlaritzak agindu bezala, gauzak bere onera itzuli dira, ZTBri dagokionez behintzat. Zentroen proiektu orokorren sarrerak biziki handitu dira (kontuan izan, baina, 1993ko datuetan bi zentro teknologiko gehiago sartu direla ZTB kategoriaren azpian), eta horri esker ZTBren inbertsio eta aurrekontuak suspertu direla berriz.

EUSSO JAURLARITZAREN ENPRESEN I+GRAKO LAGUNTZA-PROGRAMAK³

Hamaikagarren laukian jasotzen dira Eusko Jaurlaritzaren Industri Sailak duen «Enpresen I+Grako laguntza-programa» dagozkion datuak. Baina lauki horretan agertzen diren datuekin sartu aurretik, egin ditzagun bi ohar: 1) Programaren izenburuak bestela pentsarazi balezake ere, programa honek subentzionatutako proiektu guztiak ez dira I+Gkoak izan; badaude, I+Gko proiektuez gainera, beste proiektu-mota batzuk programa honek lagunduak (diseinu, kalitate eta abarri buruzkoak). 2) Urte batetik bestera aldatu ohi ziren subentzionatzen ziren iharduerak eta I+Gko iharduerak baloratzeko erabilgaitako irizpideak.

Esandakoagatik garbi dago 11. laukian agertzen diren datuek ez dutela enpresen I+Gko ihardueren eboluzioa behar bezala isladatzen. Dena dela, besterik ezean, horietara jo beharrean gaude, EAEko enpresen I+Gko iharduerak 1980ko hamarkadaren hasieratik izan duten eboluzioa sumatzeko.

Aipatutako laukiak erakusten duenez, 1989an inflexio edo makurgune bat ematen da ordura arte aldagai gehienek izandako eboluzio positiboan. 1989az geroztik gutxitzen hasten dira I+Gko pertsonala, pezeta konstantetan adierazitako batezbesteko I+Gko aurrekontuak eta Industri Sailaren subentzioak; eta laukiaren behealdean jasota dauden ratioak ere (I+Gko pertsonala/plantila guztia, subentzioak/aurrekontuak, subentzioak/enpresa-kopurua...) txartu egiten dira.

Bereziki txarrak dira 1992ko datuak: bai enpresak kinka larrian dabiltzalako eta bai Industri Sailak urte horretan programa honen baliabideak biziki murrizten dituelako, 1989az geroztik hasitako makurtzea egiaztatu eta areagotu da. 1992ko datuak 1989koekin alderatzen baditugu, emaitzak ezin izan daitezke kezkarriagoak: I+Gko programek lagundutako enpresa-kopurua %40 erori da, enpresa horien I+Gko pertsonala %36, I+Gko aurrekontua pezeta konstantetan %41 eta subentzioak %45. Eta 1993an, datu handirik ez badugu ere, badirudi behe-rakadak jarraitu egingo duela. Izan ere, ZTBren kasuan 1992ko diru-murrizketen ondoren Industri Sailaren laguntzak handitu baziren ere, «Teknologia gehitzeko laguntza» programak enpresa pribatuen kapital-eragiketetarako 1993ko aurrekontuetan aurrikusi dituen transferentzia eta subentzioak ez dira ailegatu ere egiten 1992an aurrikusitakoetara⁴. Alde horretatik, teknologi programen laguntzen murrizketak, Industri Sailak behin-behineko eta ezohizkotzat jo bazuen ere, 1993an aurrera iraun du.

Bukatzeko, programa honetara jotzen duten enpresa eta proiektuen zenbait alderdi kezkarri aipatu nahiko nuke. Izan ere, ez da nahikoa I+Gko iharduerak egitea; iharduera horiek eraginkorrak izatea ere txit garrantzizkoa da. Eta onartzen baldin badugu ikerkuntzan eraginkorrak izateko eskuarki gutxieneko tamaina kritikoak behar direla, Industri Sailaren

I+Gko programetara jotzen duten enpresa eta proiektuek askotan ez dituztela baldintza horiek betetzen ondorioztatu genuke: programa honetaz baliatzen diren enpresen I+Gko batezbesteko ikertaldea 6 pertsona ingurukoa da⁵; enpresa horietan dagoen pertsonal guztiaren aldean, I+Gko pertsonala %2 ingurukoa; proiektuen batezbesteko aurrekontua 20 milioi pezeta ingurukoa; etab.

CDTIREN LAGUNTZA JASO DUTEN ENPRESEN I+GKO PROIEKTUAK

Industri Ministerioren kontrolpean aurkitzen den CDTI izeneko erakundeak ere enpresen I+Gko ihardueretarako finantza-laguntzak ematen ditu: teknologi garapeneko proiektuetarako kreditu bigunak eta Ikerkuntzako Plan Nazionalaren lerroetan sartzen diren proiektu hitzartuetarako interesik gabeko kredituak. Bi proiektu-mota hauei dagozkien datuak 12. laukian jasota daude.

CDTIren laguntza jaso duten EAEko enpresen proiektuen eboluzioa, oro har, positiboa da. Ezohizkoa izan zen 1989. urtea alde batera utzita, proiektuen kopuru, aurrekontu eta jasotako laguntzak handituz joan dira urtez urte. EAEko enpresen eboluzioa hobea izan da Espainiaren enparatuarena baino, laukiko azken bi zutabeek erakusten duten bezala. Azken urtean CDTIk onartutako proiektuen %14 inguru EAEko enpresenak ziren, hots, EAEko ekonomiari Espainiako ekonomiaren aldean dagokion pisua (%6) bikoiztu baino gehiago egiten duen ehunekoa. Baliteke, ordea, 1992ko hazkunde bortitza hein batean abagunezko edo koiunturala izatea, hau da, EAEko enpresek Eusko Jaurlaritzaren I+Gko programetatik laguntzak jasotzeko 1992an izan zituzten zailtasunek eragindakoa izatea.

Bestalde, alderatzen baldin badira 1. eta 12. laukiko datuak berehala ohar gaitzke CDTIk onartutako proiektuen batezbesteko aurrekontua handiagoa dela Industri Sailak onartutakoena baino; laguntzaren ehunekoa proiektuaren aurrekontuaren aldean beste horrenbeste; aurkeztutako proiektu guztien aldean onartuak izan direnen ehunekoa, aldiz, txikia-

goa... Laburbilduz, CDTIra aurkeztutako proiektuen maila eta galdakizun teknologikoa handiagoa da eskuarki Eusko Jaurlaritzaren programetara aurkeztutakoena baino. Horrek ematen die proiektu horiei balio kualitatibo bat, zenbatekoen alde- rapen hutsean antzeman ezin daitekeena.

AIPATURIKO LIBURUAK ETA INFORMAZIO-ITURRIAK

BUESA, M. (1992): «Política tecnológica: una evaluación global». Economistas 52 zenb.

(CDTI) CENTRO PARA EL DESARROLLO TECNOLÓGICO INDUSTRIAL (zenbait urte): «Memoria».

EUSTAT (zenbait urte): «Ikerketa Zientifiko eta Garapen Teknologikoko Ihardueri Buruzko Estatistika».

INE (1993): «Estadística sobre las Actividades en Investigación Científica y Desarrollo Tecnológico (I+D) 1990».

MOLERO eta beste (1990): «Empleo e innovación». Centro Nacional de Investigación y Documentación Educativa. Madrid.

NAVARRO, M. (1992): «Actividades empresariales de I+D y política tecnológica del Gobierno Vasco». Ekonomiaz 23 zenb., 2. lauhilekoa.

OCDE (1992): «Main science and technology indicators» 2/1992 zenb.

ERABILITAKO SIGLAK

BERD: Enpresa sektorearen murrutarako gastuak

BPG: Produktu-barne Gordina

CDTI: Garapen Teknologiko eta Industrialerako Zentroa

DOB: Dedikazio Osoaren Balioberdintasuna

EAE: Euskal Autonomi Elkarteak

EEBB: Estatu Batuak

EEE: Europako Ekonomi Elkarteak

EITE: Euskal Teknologikoen Ikertegien Elkarteak

EUSTAT: Euskal Estatistika Erakundea

GERD: Murru-barneko I+Gko ihardueren gastuak guztira

I+G: Ikerketa eta Garapena

INE: Estatistikako Institutu Nazionala

LAGEP: Lukro-Asmorik Gabeko Erakunde Pribatuak

1 Hezkuntza eta ikerketa-gastu gehiena bost zentro teknologiko babestuei (Ceit, Ikerlan, Inasmet, Tekniker eta Inasmet) eta hiru zentro teknologiko sektoriale (Ideko, Fatronik eta Cidemco) dagokie. Bizkaiko Foru Diputazioak sortutako talde teknologikoak (Robotiker, Teletek, Gaiker, Biotek eta Embiker) EUSTATEk ez ditu enpresatzat jotzen, ikerketako organismo publiko baizik, eta beraz estatistika honek ez ditu barne hartzen. Berrikitan, 1993an alegia, Robotiker eta Gaiker zentro teknologiko babestu bihurtu dira; hori dela eta, 1992az geroztik estatistiketan bi zentro horiek organismo publikoen sektoretik atera eta enpresa-sektorera aldatuko ditu EUSTATEk.

2. Fenomeno hau, adibidez, oso nabarmena izan da Espainiaren kasuan: Molero eta bestek (1990) erakusten dutenez, 1984-86 urteetan I+G/BPG indizeak Espainian izan zuen hazkundearen %70 horri zor zitzaion. EAEn kasuan kontuan eduki behar da I+G egin duten enpresen gidazerrenda. EUSTATEk 1989. urterako sortu ondoren, hurrengo urteetan hobetuz eta osatuz joan dela; eta 1991ean enpresek inkestari egindako erantzun-maila arras ona izan dela.

3. Aurreko apartatuan ZTBrekiko datuak eta laguntzak azalduak izan direnez gero, atal honetatik kanpo utziko ditugu.

4. 1992ko aurrekontuan programa horrek aurrikusia zuen kopurua 1.250 milioi pezetakoa zen eta 1993koan 1.240 milioikoa (pezeta korrontetan). Hobeki baloratzeko 1993ko aurrekontuaren (1.865 milioi) heren bat txikiagoa izan zela (pezeta korrontetan).

5. Gainera ez da zehazten pertsona hori I+Gra D.O.B.n dedikaturiko pertsonala den ala I+Gra denbora partzialean dedikatzen den.